

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
İnceleme Raporu

27. Dönem 3. Yasama Yılı
2019

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

1. GİRİŞ

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun 17 Ekim 2018 tarihli toplantısında kurulmasına karar verilen Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonu, 6 Eylül 2019 tarihinde Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda incelemelerde bulunmuştur. İncelemeye Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonu Başkanı ve Hatay Milletvekili Hüseyin Yayman, Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim Yurdunuseven, Ankara Milletvekili Ali Haydar Hakverdi, Çorum Milletvekili Erol Kavuncu, Diyarbakır Milletvekili Oya Eronat, Gaziantep Milletvekili İrfan Kaplan, İstanbul Milletvekili Memet Bülent Karataş, Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş ve Van Milletvekili Osman Nuri Gülaçar ile Komisyon uzmanları Taner Geçmez, Ceren Feroğlu ve Eray Mıncıoğlu iştirak etmiştir.

2. İNCELEMENİN KONUSU VE AMACI

Dünyada ve ülkemizde insan haklarına saygı, bu konudaki gelişmelerin izlenmesi suretiyle uygulamaların bu gelişmelere uyumunun sağlanması ve başvuruların incelenmesi amacıyla kurulan İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, 5 Aralık 1990 tarihli ve 3686 İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu uyarınca görevleriyle ilgili olarak bakanlıklar ile genel ve katma bütçeli dairelerden, mahalli idarelerden, muhtarlıklardan, üniversitelerden ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlardan bilgi isteme ve buralarda inceleme yapma, ilgililerini çağırıp bilgi alma yetkisine sahiptir (m. 5). Komisyon, incelemelerini kendisi yapabileceği gibi alt komisyonlar kurmak suretiyle de yapabilmektedir (m. 6).

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu bünyesinde yukarıda zikredilen hükümler uyarınca kurulan Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonu, mevzuat ve uygulamadan kaynaklanan insan hakları ihlallerinin incelenmesi amacıyla ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde incelemelerde bulunmaktadır.

Alt Komisyon, yaptığı incelemelerde hem uluslararası hukuk hem de iç hukuk düzenlemelerini göz önünde bulundurmaktadır. Alt Komisyon, yaptığı incelemelerde tespit ettiği ihlal ve sorunların giderilmesi ve ihlal veya sorun yaşanmayan alanlarda ise mevcut koşul ve imkânların daha da iyileştirilmesi için atılması gereken adımlarla ilgili olarak ulaştığı sonuçları, doğrudan ilgisi olması hasebiyle Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü başta olmak üzere diğer ilgili kurum ve kuruluşlarla paylaşmaktadır.

Alt Komisyon, yapılan incelemelerde ceza infaz kurumu görevlilerinin sorunlarını da yerinde incelemek suretiyle bütüncül bir yaklaşımla sorunların tespitine ve çözümüne ilişkin öneriler ve girişimlerde bulunma imkânına sahip olmaktadır.

3. İLGİLİ DÜZENLEMELER

Alt Komisyon, incelemelerini Anayasa başta olmak üzere konuyla ilgili uluslararası ve iç hukuk düzenlemelerinin ışığında yapılmasına büyük önem vermektedir. Yapılan incelemelerde; Anayasa, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılan diğer alt düzenlemeler ile Birleşmiş Milletlerin 13 Mayıs 1977 tarihli “Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar”, 9 Aralık 1988 tarihli “Herhangi Bir Biçimde Tutulan Veya Hapsedilen Kişilerin Korunması İçin Prensipler Bütünü” 14 Aralık 1990 tarihli “Tutuklulara Uygulanacak Muameleler İçin Temel İlkeler”; Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin 11 Ocak 2006 tarihli ve (2006)/2 nolu “Hükümlülerin İyileştirilmeleri İçin Standart Asgari Kuralların Avrupa Metni” (Avrupa Cezaevi Kuralları), Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin “Cezaevinin Aşırı Kalabalıklaşması ve Cezaevi Mevcudu Enflasyonu Hakkındaki R (99) 22 sayılı Tavsiye Kararı; 5275 sayılı “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun” ve “Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük”, “Hükümlü ve Tutukluların Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelik” hükümleriyle ilgili diğer mevzuatı dikkate alınmaktadır.

4. İNCELEMELERDE İZLENEN USUL

A. Genel Olarak

Ceza infaz kurumlarında gerçekleştiği iddiasıyla İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna yapılan başvurular, inceleme öncesinde komisyon uzmanları tarafından gerek ceza infaz kurumu tipi gerek ihlal iddiası temelinde sınıflandırılmakta ve yapılan incelemelerde öncelikle göz önünde bulundurulmaktadır.

Ayrıca 14 Haziran 2001 tarihli ve 4681 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Kanununun 6. maddesinin birinci fıkrasının (3) numaralı bendi uyarınca tanzim edilerek İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna gönderilen ve komisyon uzmanları tarafından inceleme konusu temelinde sınıflandırılarak özetlenen raporlar da yapılan inceleme ve değerlendirmelerde göz önünde bulundurulmaktadır.

Ceza infaz kurumlarında yapılan incelemelerde öncelikle infaz kurumuyla ilgili bilgilendirme toplantısı yapılmaktadır. Bakırköy Cumhuriyet Başsavcı Vekili Muhittin Bayırköylü, Cumhuriyet savcısı Fuat Arı ve Kurum Müdürü Nedim Elbistan'ın da katıldığı bilgilendirme toplantısında ceza infaz kurumları hakkında açıklamalarda bulunulmuştur. Bilgilendirme toplantısında, ceza infaz kurumları hakkında sorulan sorularla ilgili bilgi verilmiştir. Bilgilendirme toplantısının akabinde Alt Komisyon, Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun çeşitli koşullarında incelemelerde bulunulmuştur.

Yukarıda zikredilen incelemelerde rastgele seçilen koşullarda barındırılanların şikâyet ve talepleri, ceza infaz kurumundan herhangi bir yetkili ve görevli nezareti olmaksızın dinlenmiştir.

B. İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna Yapılan Başvurular

İnceleme yapılan Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan 27. Yasama Döneminin başından incelemenin yapıldığı güne kadar genel olarak sağlık sorunlarıyla yeterince ilgilenilmemesi, tedavilerin geç yapılması veya hiç yaptırılmaması, hükümlü ve tutukluların sosyal faaliyetlerden ve ortak alandan yararlandırılmaması, koşullarda yapılan aramalarda özel eşyalara el konulması, görüş günlerinde ailelerin cezaevi önünde uzun süre bekletilmeleri, hamileliği ilerlemiş kadınların tutuklu yargılanması, bazı bebeklerin ve çocukların kreşten yararlandırılmaması, bazı yayınlara hükümlü ve tutuklulara verilmemesi ve tutuksuz yargılanma talepleri konularında başvuruda bulunulmuştur.

Yapılan başvurulardan bir kısmı özellikle tutukluluk sürelerinin uzun veya tutuklama kararlarının haksız olduğu dolayısıyla tutuksuz yargılanma taleplerine ilişkindir. Söz konusu başvurular, Anayasanın 138. maddesi kapsamında yargı organlarının görev alanına girdiğinden ilgililere, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu tarafından herhangi bir işlem yapılamayacağı bilgisi verilmiştir.

Diğer başvurular ise ilgisine göre uygun görülen kurumlara gönderilmiş ve yapılan inceleme sonucunda Komisyonumuza gönderilen cevaplar çerçevesinde işlem tesis edilmiştir.

C. Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulu Raporları

Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulu tarafından tanzim edilerek İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna gönderilen dönemsel raporlarda kurum tipine göre yer verilen kapsamlı tespit ve değerlendirmelere de değinmekte fayda bulunmaktadır.

İzleme kurulları tarafından yapılan incelemeler sonucunda tanzim edilen raporlarda; kampüste kapasitenin üzerinde hükümlü ve tutuklu bulunduğu, kapasite üzerinde hükümlü ve tutuklu bulundurulmasının fiziki koşullarda yetersizliğe neden olduğu, kütüphane kullanımının özendirilmesine yönelik çalışma yapılması gerektiği, personel sayısının arttırılması gerektiği ve personelin çalışma aralarında dinlenebilmesi için bina dışında mekanlar oluşturulması gerektiğine dair tespitlere yer verilmiştir.

5. İNCELEMELER

A. CEZA İNFAZ KURUMU HAKKINDA BİLGİLENDİRME

a. Genel Olarak Kurum Hakkında Bilgilendirme

Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu 41.321 m²'lik bir alan üzerine inşa edilmiş olup, 34.400 m²'lik kapalı alana sahiptir. Kurum arazisi içerisinde kurum ana binası, su deposu, ısı merkezi, jeneratör odası, ziyaretçi kabul birimi ve Cezaevi Jandarma Bölük Komutanlığı Binası ile Adalet Anaokulu yer almaktadır.

Kurumda 2 adet 12 kişilik oda, 2 adet 7 kişilik geçici oda, 1 adet 5 kişilik revir odası, 43 adet tek kişilik gözlem odası, 3 adet aile görüşme odası ve 3 adet sesli ve görüntülü konuşma odası (duruşma odası) bulunmaktadır. Kurumun kapasitesi 950 kişidir. Kurumda bulunan odalara 24 saat sıcak su ve soğuk su verilmekte, merkezi sistemden radyo ve televizyon yayınları yapılmaktadır.

Kurumda 228 resmi ve 58 sivil olmak üzere toplam 286 personel görev yapmaktadır. Yemekler Kurum yemekhanesinde yapılmakta olup, personel yemekhanede yemek yemekte, tutuklu ve hükümlülerin yemekleri ise görevliler tarafından odalara dağıtılmaktadır.

Kurumda sağlık hizmetleri Bakırköy 17 Nolu Aile Sağlığı Merkezi bünyesinde devam ettirilmektedir. Kurumda haftanın beş günü 1 aile hekimi, 1 diş hekimi, haftanın 1 günü psikiyatri uzmanı, kadın doğum uzmanı ve dâhiliye uzmanı görev yapmakta olup, 5 sağlık memuru bulunmaktadır. Hastaların yararlanması için 80 m²'lik 5 yataklı revir bulunmaktadır.

Psikolojik tedaviye gerek duyulan hükümlü ve tutukluların rehabilite edilmeleri amacıyla Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi içerisinde bulunan Kuruma bağlı adli serviste 2 infaz ve koruma başmemuru ile 20 infaz ve koruma memuru görev yapmaktadır.

Kurum öğretmenlerince Kuruma gelen tutuklu ve hükümlülerin okuma-yazma bilip bilmediğinin tespiti yapılmakta, okuma yazma bilmeyenlere okuma-yazma kursu açılmaktadır. İl Halk Eğitim Merkezi işbirliğiyle çeşitli meslek edinme ve beceri kursları açılmaktadır. Kurumda iş ve meslek edindirme amacıyla, aşçı yardımcılığı kursu, kadın giysileri dikimi kursu, kuaförlük kursu, takı tasarımı kursu ve bilgisayar kursu faaliyet göstermektedir. Diğer taraftan resim kursu, yabancılara Türkçe kursu, halk oyunları kursu ile tiyatro-drama kursları açılmaktadır. Kurum kütüphanesinde, 871'i yabancı dilde olmak üzere, kayıtlı 10849 kitap bulunmaktadır.

İl Müftülüğünce görevlendirilen vaizler ve kuran kursu öğretmenleri tarafından hükümlü ve tutuklulara din ve ahlak bilgisi dersleri verilmekte ve bu konulardaki sorular cevaplandırılmaktadır.

Kurumda bulunan tekstil atölyesinde 80 civarında tutuklu ve hükümlü sigortalı olarak çalışmakta olup, maaşlarının yanı sıra performansa göre ek ücret de ödenmektedir.

Kurum kreşinden 0-2 yaş ve 2-6 yaş grubunda toplam 49 çocuk faydalanmakta olup, Kurumda bulunan çocuk sayısı 100'dür.

Açık öğretim ortaokulu, açık öğretim lisesi, açık öğretim fakültesi ve örgün eğitimde okuyan tutuklu ve hükümlülere yeni kayıt ve kayıt yenileme ile ders seçimleri, kitap tedariki ve sınavlara hazırlık konularında yardımcı olunmaktadır. 2019 yılında üniversite sınavına giren 48 adaydan, 10 aday örgün eğitimi, 14 aday ise açık öğretim fakültesini kazanmıştır.

İncelemenin yapıldığı tarih itibarıyla Kurumda toplam 1354 kişi bulunmakta olup, bunlardan 721'i tutuklu ve 633'ü ise hükümlüdür. Kurumda bulunanlardan 281'i yabancı uyrukludur.

B. CEZA İNFAZ KURUMUNDA YAPILAN İNCELEMELERDE ULAŞILAN SONUÇ VE TESPİTLER İLE HÜKÜMLÜ VE TUTUKLULARLA YAPILAN GÖRÜŞMELER

Yukarıda bahsedilen bilgilendirme toplantısının ardından Alt Komisyon, Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda incelemelerde bulunmuştur. Yapılan incelemelerde

rastgele seçilen koğuşlarda ceza infaz kurumundan yetkili ve görevliler olmaksızın şikâyet ve talepler dinlenmiştir.

Kurumda barındırılan hükümlü ve tutuklular tarafından;

Kuruma ilk gelişte çıplak arama yapıldığı,

Hastaneye sevklerde sorun yaşandığı, hastane sevklerinin bazı durumlarda 3 ila 4 ayı bulabildiği, revire çıkmada problemlerin olduğu, muayene ve tedavilerin kelepçeli yapılmasının rahatsızlık verici olduğu ve insan onuru ile bağdaşmadığı, kronik hastalığı bulunanların tedavilerinin düzenli olarak yapılmadığı,

Bazı koğuşların eğitim, kurs, sosyal etkinlik haklarından faydalanamadıkları; spor salonundan 3 haftada bir 40 dakikalık periyodlarla faydalanılabildiği, kütüphanede öğretim için olanlar hariç 10 kitap ödünç alma sınırı olduğu, Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yayınlanan kitapların kütüphanede bulunmadığı,

Yasaklı olmamasına rağmen dışarıdan gelen kitaplara ve süreli yayınlara ulaşımında Kurum idaresi tarafından engel çıkartıldığı,

Yabancılara verilen yemek miktarının Türklere verilenlere nazaran az olması ve hastalar için diyet yemek çıkarılmaması,

Ekonomik durumu iyi olmayan tutuklu ve hükümlülerin temel ihtiyaçlarının karşılanması gerektiği, Kurum kantinde bulunan ürünlerin temininde ve özellikle da kişisel bakım malzemelerinin temininde sorunlar yaşandığı,

Bazı koğuşlarda her odada ayrı bir televizyon bulunduğu, bazı koğuşlarda ise ortak alanda bir televizyon bulunduğu ve bunun ayrımcılığa neden olduğu,

Hükümlü ve tutuklular tarafından verilen bazı dilekçelerin işleme alınmadığı, bazı dilekçelerin ise işleme alınmakla birlikte cevap verilmediği, Kurum idaresi ile iletişimde sıkıntılar yaşandığı,

Görüş günlerinin hafta içi olması nedeniyle okula giden çocukların devamsızlık yapmak durumunda kaldığı, bundan dolayı görüş günlerinin hafta sonlarına alınmasının yerinde olacağı; hükümlü ve tutukluların çocuklarının annelerinin yanına gelmesinin yahut dışarı çıkmasının sadece görüş günleri mümkün olduğu, bu sınırlamanın kaldırılması gerektiği,

yönünde şikayetlerde ve beyanatlarda bulunulmuştur.

6. DEĞERLENDİRMELER

Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumları Kampüsünde yapılan incelemelerde gerek Alt Komisyona verilen bilgiler gerek hükümlü ve tutuklularla yapılan görüşmeler birlikte değerlendirilmiş ve aşağıda belirtilen sonuçlara ulaşılmıştır.

Kampüste yer alan ceza infaz kurumlarında kapasite üstünde hükümlü ve tutuklu barındırıldığı görülmekle birlikte bu durumun beraberinde getirdiği sorunların aşılması amacıyla yapılan yeni yatırımlar doğrultusunda yeni yaşam alanı inşaatlarının, özellikle fiziki imkân ve koşulların düzeltilmesinde önemli bir ihtiyacı karşılayacağı düşünülmektedir.

Kurum revirine ve Devlet hastanesine sevklerde gecikme yaşanmaması için gereken tedbirlerin alınması, özellikle acil durumlarda ve kronik rahatsızlığı bulunanlara yönelik olarak sağlık hizmetine hızlı bir şekilde ulaşımın sağlanması gerekmekte; doktor tarafından önerilen diyet yemeklerin düzenli olarak çıkarılması tavsiye olunmaktadır.

Hükümlülerin tekrar topluma kazandırılmaları, meslek edinmeleri ve kişisel gelişimlerinin sağlanması amacıyla açılan kurs, faaliyet ve benzeri etkinliklerin, hükümlü ve tutuklular bakımından olumlu sonuçlar verdiği hem kendileri tarafından dile getirilmiş hem de Alt Komisyon tarafından gözlemlenmiştir. Hobi ve meslek kurslarının işlevsel ve başarılı olması nedeniyle bu tür çalışmaların artırılarak devam ettirilmesi tavsiye olunmaktadır.

Kitap okumanın infaz kurumundaki sürenin iyi halli geçirilmesine sağladığı katkının önemi göz önünde bulundurulduğunda kitap okuma alışkanlığının artırılması için kitap sayısının ve çeşitliliğinin artırılması uygun olacaktır. Hükümlü ve Tutukluların Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmeliğin 8 inci maddesinin birinci bendinde “tutum ve davranışları ile diğer hükümlü ve tutuklulara iyi örnek olmak” ödülü gerektiren tutum ve davranış olarak belirlenmiştir. Bu hüküm kapsamında en çok kitap okuyan hükümlü ve tutukluların ödüllendirilmesi yoluna gidilebilmesi mümkün olmakla birlikte, hükümlü ve tutukluları kitap okumaya daha çok teşvik etmek için ödül yönetmeliğine kitap okumaya ilişkin açık bir hüküm konulmasının uygun olacağı düşünülmektedir. Diğer taraftan; özellikle hükümlü ve tutuklular tarafından tedarik edilmek istenen ve mevzuata aykırılık teşkil etmeyen yayınlar hakkında da sorun giderici bir çözüm yolunun benimsenmesi uygun olacaktır.

Hafta içi yaptırılan görüşlerin, okula devam eden çocukların devamsızlık yapmak zorunda kalmayacakları şekilde hafta sonu günlere kaydırılması yerinde olacaktır.

7. SONUÇ

Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonu tarafından 6 Eylül 2019 tarihinde Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda gerçekleştirilen inceleme ziyareti sonucunda elde edilen tüm bilgi ve belge ile yapılan görüşmeler neticesinde tanzim edilen raporumuz İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına saygı ile arz olunur.